

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci **žalobkyně: R. L.**, zastoupené JUDr. Radomírem Šimáčkem, advokátem se sídlem Vídeňská 9/IV, 339 01 Klatovy, proti **žalovanému Ministerstvu vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ze dne 10. 7. 2003, č. j. OAM-2809/VL-10-P05-2000, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 26. 3. 2004, č. j. 59 Az 668/2003-23,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobkyně **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 10. 7. 2003 neudělil žalovaný žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu; zároveň vyslovil, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Toto rozhodnutí napadla žalobkyně žalobou, kterou však Krajský soud v Plzni zamítl rozsudkem ze dne 26. 3. 2004; ve správním řízení neshledal namítané vady a přisvědčil žalovanému v posouzení důvodů, pro něž žalobkyni nebyl udělen azyl. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně opustila Ukrajinu již v roce 1997 jednak z politických důvodů, jednak pro neshody s matkou ohledně náboženství. O udělení azylu v České republice požádala žalobkyně až v roce 2000, což nesvědčí o tom, že by jí bylo třeba ochrany před pronásledováním ve smyslu zákona o azylu. Správní orgán zhodnotil žádost žalobkyně

jako účelovou a azyl jí pro nesplnění zákonných podmínek neudělil; krajský soud se s jeho závěry ztotožnil.

Proti zamítavému rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (stěžovatelka) včas kasační stížnost, v níž namítala nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, vadu řízení před správním orgánem a vadu řízení před soudem [§ 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen „s. ř. s.“]. Soud podle stěžovatelky nesprávně dospěl k závěru, že v jejím případě nelze udělit azyl podle § 12 zákona o azylu: stěžovatelka má totiž kvůli své politické činnosti odůvodněný strach z pronásledování pro zastávání určitých politických názorů. Byla by ohrožena obzvláště tehdy, pokud by se po návratu zdržovala v místě bydliště, kde je mocenským orgánům známa. Trpěla-li stěžovatelčina vyjádření jistými nepřesnostmi, jak dovedl žalovaný i soud, je to způsobeno tím, že stěžovatelka se na Ukrajině od roku 1997 nezdržuje a podrobnosti politického dění mohla v mezidobí pozapomenout. Když stěžovatelka uvedla, že neměla ve vlasti potíže s policií ani s jinými státními orgány, měla tím na mysli to, že nebyla trestně stíhána ani odsouzena. Z jejích výpovědí však plyne, že hlavním důvodem opuštění Ukrajiny (vedle nátlaku ze strany Svědků Jehovových) pro ni byly opakované návštěvy policie, která jí hrozila problémy pro její politickou činnost. Stěžovatelce nelze přičítat k tíži, že si nestěžovala nadřízeným policejním orgánům: i ze zpráv Ministerstva zahraničních věcí USA – byť z pozdějšího období – je totiž zřejmé, že na Ukrajině jsou porušována lidská práva, dochází zde ke svévolnému zatýkání a zadržování apod. V roce 1997 musela být situace ještě horší, a to bez ohledu na to, že stěžovatelka v roce 1998 na několik dní navštívila Ukrajinu s novým pasem, který jí vyměnil zastupitelský úřad Ukrajiny v ČR.

Co se týče vady správního řízení, soud ji zhodnotil nesprávně: v neprospěch stěžovatelky totiž nemůže být to, že stěžovatelka vyšla vstříc správnímu orgánu a souhlasila s vedením pohovoru v ruštině, která není jejím mateřským jazykem. Již ze seznamu tlumočnicků je zřejmé, že tlumočnicků z ruského jazyka je dostatek, zatímco tlumočnicků z jazyka ukrajinského je minimum; stěžovatelka by tedy neměla nést důsledky toho, že jí nezbylo než souhlasit s vedením pohovoru v jiném než mateřském jazyce, protože správní orgán neměl k dispozici tlumočnicka z ukrajinského jazyka. Samotnému soudu stěžovatelka vytkla, že neprovedl dokazování zprávami MZV USA za období od roku 1997 do roku 2001, ač jde o důkaz zásadního významu, který mohl podpořit stěžovatelčina tvrzení o politicky podmíněných zásazích státních orgánů do jejích práv. V tomto období vlády prezidenta Kučmy docházelo ke skandalizování předáků opozice a k politicky motivovaným vraždám opozičních novinářů.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhla, aby byl rozsudek krajského soudu zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení. Požádala též o to, aby její kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek: žije na území ČR již sedm let a nikdy zde neměla problémy se zákonem; na Ukrajině by jí navíc hrozilo další pronásledování. Tato žádost se však – s ohledem na zamítnutí kasační stížnosti – stala bezpředmětnou, a soud o ní proto samostatně nerozhodoval.

Kasační stížnost není důvodná.

K prvnímu stížnímu bodu je nejprve třeba předeslat, že stěžovatelčiny námitky nesměřují jen proti výroku o neudělení azylu, ale též proti výroku o neexistenci překážky vycestování, ač tak výslovně nejsou formulovány. Stěžovatelka totiž poukazuje jak na problémy, kterými trpěla v době odchodu z vlasti, tak na možné ohrožení po návratu na Ukrajinu. Důvody pro udělení azylu a důvody pro vyslovení existence překážky vycestování jsou přitom odlišné a mají být posuzovány samostatně, neboť se vztahují k jiným časovým

rovinám: jedny k okamžiku podání žádosti o azyl, druhé k době, kdy správní orgán rozhoduje o žádosti o udělení azylu. K nutnosti takového dvojího posuzování se ostatně Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 3. 3. 2004, publikovaném pod č. 260/2004 Sb. NSS: „Podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona je nutno posuzovat samostatně. Udělení azylu podle ustanovení § 12 tohoto zákona je vázáno na objektivní přítomnost pronásledování jako skutečnosti definované v § 2 odst. 6 citovaného zákona nebo na odůvodněný strach z této skutečnosti, a to v obou případech v době podání žádosti o azyl, tedy zpravidla v době bezprostředně následující po odchodu ze země původu. Překážka vycestování se naopak vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele o azyl do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase.“

Co se týče námitky nesprávného posouzení podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, žalovaný správní orgán i krajský soud správně uzavřely, že u stěžovatelky nejsou tyto podmínky dány. Nelze než přisvědčit krajskému soudu v tom, že stěžovatelčino logicky nesoudržné vyličení vlastního životního příběhu nesvědčí o pronásledování ani o odůvodněných obavách z něj. To, co stěžovatelka má za „drobné nepřesnosti“, jsou ve skutečnosti zásadní rozpory ve výpovědích – vysoce nepravděpodobné u osoby činné v politickém životě – které významně oslabují věrohodnost stěžovatelčiných sdělení. Tak je tomu i u tvrzených výhrůžek ze strany policie, na něž stěžovatelka v kasační stížnosti opětovně poukázala. Jak krajský soud přesvědčivě dovodil, stěžovatelčina sdělení působí účelově, neboť stěžovatelka nebyla s to upřesnit, jak konkrétně byla činná ve straně RUCH a v čem spatřuje pronásledování za svou politickou činnost. Pokud podle jejích tvrzení navštěvovali policisté i ostatní členy této politické strany, která byla v dané době stranou parlamentní, lze jen stěží uvěřit tomu, že stěžovatelka by se nemohla domoci ochrany jinak než stížností u velitele policie, který jí nebyl schopen či ochoten pomoci. Krajský soud se nemýlí ani v tom, že skutečnosti zakládající některý z důvodů pro udělení azylu se musejí osobně dotýkat žadatele o azyl: není tedy důležité, že stěžovatelka se podle svých tvrzení věnovala politické činnosti v době, kdy v některých oblastech politického života docházelo k projevům neslučitelným se standardem ochrany lidských práv, který je zaručen v demokratických režimech. Podstatné je, zda stěžovatelka osobně byla těmito projevy dotčena v takové míře, kterou je možno popsat jako pronásledování za uplatňování politických práv a svobod; to však prokázáno nebylo. I Nejvyšší správní soud má tedy za to, že azyl nebyl stěžovatelce udělen právem.

Ani překážka vycestování u stěžovatelky není dána. Od stěžovatelčina odchodu ze země již uplynulo několik let a stěžovatelčina mezitímní politická pasivita nezavdává příčinu k odůvodněným obavám z ohrožení jejího života či svobody pro politické přesvědčení. Soud dále upozorňuje na to, že v souvislosti s nedávnými politickými změnami na Ukrajině a předvídatelnou proměnou politického režimu i osob jej reprezentujících lze očekávat celkové zvýšení ochrany lidských práv a lepší vymahatelnost práva v této zemi vůbec. V důsledku demokratizace ukrajinského politického režimu tak nyní patrně bude překážka vycestování shledávána méně často i v okruhu osob, jež byly pronásledovány v bývalém politickém režimu prezidenta Kučmy.

V postupu správního orgánu při tlumočení pohovoru neshledal Nejvyšší správní soud žádné vady. Jak již konstatoval krajský soud, stěžovatelka nebyla nucena k tomu, aby vypovídala v ruštině; o tom, že vyjadřování v ruštině jí nečinilo potíže, ostatně svědčí i to, že v tomto jazyce vyplnila formulář prohlášení o úmyslu požádat o azyl, ač tak mohla učinit v libovolném jazyce. Soud nepřijímá stěžovatelčino tvrzení o tom, že její nepřesná vyjádření v ruštině vytvořila obraz skutkového stavu zásadně se lišící od skutečné životní situace,

kteřou měla stěžovatelka v úmyslu popsat. Jelikož pohovor byl se stěžovatelkou proveden dvakrát, měla stěžovatelka dostatek příležitostí poukázat na to, že vedení pohovoru v ruském jazyce jí nevyhovuje, a to i při druhém pohovoru, kdy už měla s jednáním před správním orgánem zkušenosti, a mohla tedy lépe zhodnotit svou skutečnou jazykovou způsobilost v této věci. To však neučinila, a nemůže se proto nápravy takového stavu účinně dovolávat před soudem v řízení o žalobě či v řízení o kasační stížnosti: tak by totiž zpětně bylo možno vždy zpochybnit postup, který mohl být změněn a přizpůsoben potřebám žadatele o azyl přímo ve správním řízení, kdyby jen žadatel takovou potřebu vyjádřil; k tomu přezkoumávání správních rozhodnutí neslouží.

Ani námitka směřující proti tomu, že soud neprovedl navržené důkazy, není důvodná. Účastníci řízení mají jistě právo navrhopvat důkazy; je však na soudu, aby zhodnotil, jaký přínos pro věc by provedení jednotlivých důkazů mělo, a aby poté rozhodl, zda provede všechny navržené důkazy, jen některé z nich nebo vůbec žádné. Správní orgán si učinil dostatečnou představu o situaci na Ukrajině v době stěžovatelčina odchodu ze zpráv a dokumentů obsažených ve správním spisu a věrohodnost informací z nich plynoucích nijak nezpochybnil; nedospěl však k závěru, že objektivní nedostatky v oblasti dodržování lidských práv zasáhly do stěžovatelčiny osobní sféry tak, aby u ní založily důvod pro udělení azylu. Soud proto neměl důvod dále se seznamovat s pozdějším vývojem na Ukrajině prostřednictvím zpráv MZV USA: o objektivně zjištěné společenské a politické situaci totiž nebylo sporu a novější obecné zprávy by k potvrzení či vyvrácení stěžovatelkou tvrzených osobních zkušeností nijak nepřispěly.

Jelikož stěžovatelka se svými kasačními námitkami neuspěla a v řízení nevyšly najevo vady, k nimž je v kasačním řízení třeba přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně (stěžovatelka) nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. března 2005

JUDr. Marie Žiřková
předsedkyně senátu